30/07/2022

40 χρόνια από την έναρξη του αγώνα για την επιστροφή των μαρμάρων του Παρθενώνα

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

«Πρέπει να καταλάβετε τι σημαίνουν για μας τα Μάρμαρα του Παρθενώνα. Είναι η υπερηφάνειά μας, είναι οι θυσίες μας. Είναι το ευγενέστερο σύμβολο τελειότητας. Είναι φόρος τιμής στη δημοκρατική φιλοσοφία. Είναι οι φιλοδοξίες μας και το ίδιο τ' όνομά μας. Είναι η ουσία της ελληνικότητας».

Αυτό είναι ένα μικρό μόνο απόσπασμα από τη φλογερή ομιλία που εκφώνησε η αείμνηστη Μελίνα Μερκούρη στη Διάσκεψη των Υπουργών Πολιτισμού της UNESCO, στο Μεξικό, στις 30 Ιουλίου του 1982. Η ομιλία αυτή έγινε αφετηρία ενός πολυετούς αγώνα διεκδίκησης των Μαρμάρων του Παρθενώνα από το Βρετανικό Μουσείο. Ενός αγώνα που σήμερα συμπληρώνει 40 χρόνια…

Φυσικά, σποραδικές προσπάθειες για τη διεκδίκηση της επιστροφής των γλυπτών που είχε αφαιρέσει ο Λόρδος Έλγιν στις αρχές του 19ου αιώνα, είχαν υπάρξει ήδη από τα πρώτα χρόνια μετά τη σύσταση του πρώτου Ελληνικού Κράτους. Το έτος 1842, ο γραμματέας της εν Αθήναις Αρχαιολογικής Εταιρίας «κήρυξε» την πρώτη

επίσημη αιτίαση της Ελλάδας κατά του Έλγιν και διατύπωσε την προσδοκία επιστροφής των διαρπαχθέντων μαρμάρων. Η ελληνική Πολιτεία επανέφερε το ίδιο αίτημα περί τις οχτώ δεκαετίες αργότερα, το έτος 1924, με την ευκαιρία της συμπλήρωσης 100 χρόνων από τον θάνατο του Λόρδου Βύρωνα. Μια τρίτη σημαντική προβολή του ίδιου αιτήματος έγινε το έτος 1961, από τον τότε Δήμαρχο της ελληνικής πρωτεύουσας και από την Ακαδημία Αθηνών.

Ωστόσο, σταθμός για την εκκίνηση ενός συστηματικού αγώνα που αποσκοπεί στον επαναπατρισμό των Μαρμάρων του Παρθενώνα ήταν η παρέμβαση της τότε Υπουργού Πολιτισμού της Ελλάδας στη Διάσκεψη της UNESCO στο Μεξικό, το 1982. Σε εκείνη τη Διάσκεψη, η ελληνική αντιπροσωπεία υπέβαλε σχέδιο Σύστασης υπέρ της επιστροφής του γλυπτού διακόσμου του Παρθενώνα στην Ελλάδα, το οποίο υπερψηφίστηκε με 56 ψήφους υπέρ, 12 κατά και 24 αποχές. Τον Οκτώβριο του 1984 η Ελλάδα υπέβαλε επίσημο αίτημα για την επιστροφή των Μαρμάρων του Παρθενώνα και τον Απρίλιο του ίδιου έτους η βρετανική πλευρά απέρριψε το ελληνικό αίτημα.

Ωστόσο, η φλόγα στις καρδιές των Ελλήνων για αξίωση επαναπατρισμού των Μαρμάρων είχε ήδη αναζωπυρωθεί. Στην πρώτη γραμμή του αγώνα παρέμεινε μέχρι και τον θάνατό της η Μελίνα Μερκούρη. «Αν με ρωτήσετε εάν θα ζω όταν τα Γλυπτά του Παρθενώνα επιστρέψουν στην Ελλάδα, σας λέω πως ναι, θα ζω. Αλλά κι αν ακόμη δεν ζω πια, θα ξαναγεννηθώ». Αυτά τα λόγια της αείμνηστης Μελίνας, συγκινούν και εμπνέουν όλους τους Έλληνες ακόμη και σήμερα.

Στις τέσσερις δεκαετίες που έχουν μεσολαβήσει από την 30η Ιουλίου του 1982, το αίτημα ωρίμασε περαιτέρω και αναπτύχθηκαν αρκετές πρωτοβουλίες για την επιστροφή των Μαρμάρων του Παρθενώνα. Ενδεικτικά, το 1999, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κάλεσε την κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου να εξετάσει θετικά το αίτημα της Ελλάδας για την «επιστροφή των Γλυπτών του Παρθενώνα στο φυσικό τους χώρο». Το 2002 οι Υπουργοί Πολιτισμού των χωρών της Νοτιοανατολικής Ευρώπης εξέδωσαν κοινή δήλωση, που μεταξύ άλλων ανέφερε ότι «θεωρούν την επιστροφή των Μαρμάρων του Παρθενώνα στην Αθήνα ως υποχρέωση της σύγχρονης ανθρωπότητας απέναντι στο κορυφαίο μνημείο του κλασικού πολιτισμού. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2004 πρέπει να βρουν τα Μάρμαρα στην Αθήνα». Παρόμοιες δηλώσεις έγιναν και σε επίπεδο εθνικών κοινοβουλίων, σε διάφορες χώρες, ενώ δημιουργήθηκαν και λειτουργούν πάνω από 25 ξένες Εθνικές Επιτροπές και Διεθνής Σύνδεσμος για την Επιστροφή των Γλυπτών του Παρθενώνα.

Καθώς όλες οι κατά καιρούς προσπάθειες έχουν συναντήσει την άρνηση της βρετανικής πλευράς, με συνέπεια το αίτημα για τον επαναπατρισμό να παραμένει ανεκπλήρωτο, μια πρόσφατη εξέλιξη που αξιολογείται ως σημαντική είναι η

Απόφαση που έλαβε τον Οκτώβριο του 2021 η 22α Σύνοδος της Διακυβερνητικής Επιτροπής της UNESCO, όπου τονίζεται το δίκαιο αίτημα της επιστροφής των Γλυπτών του Παρθενώνα στην Ελλάδα , αλλά και ότι το Ηνωμένο Βασίλειο οφείλει να προσέλθει σε ένα καλόπιστο διάλογο μα την Ελλάδα και να συζητήσει το θέμα και να υπάρξει μία σαφής κατάληξη.

Τα Γλυπτά του Παρθενώνα

Από τους 97 σωζόμενους λίθους από τη ζωφόρο του Παρθενώνα, οι 56 βρίσκονται στο Λονδίνο και οι 40 στην Αθήνα. Από τις 64 σωζόμενες μετόπες, οι 48 βρίσκονται στην Αθήνα και οι 15 στο Λονδίνο. Από τις 28 σωζόμενες μορφές των αετωμάτων, οι 19 βρίσκονται στο Λονδίνο και οι 9 στην Αθήνα. Η ζωφόρος του Παρθενώνα θεωρείται ότι απεικονίζει την Πομπή των Παναθηναίων. Οι μετόπες εικονίζουν: στην ανατολική πλευρά τη Γιγαντομαχία, στην δυτική πλευρά την Αμαζονομαχία, στην βόρεια τον Τρωικό Πόλεμο και στην νότια πλευρά τη μάχη μεταξύ Κενταύρων και Λαπίθων. Στο ανατολικό αέτωμα αναπαριστάται η γέννηση της Αθηνάς, ενώ στο δυτικό αέτωμα η διαμάχη της Αθηνάς και του Ποσειδώνα για την κηδεμονία της Αθήνας.

Πηγή: Το Βήμα της Εκκλησίας